

utfästa belöning för den, som dödar en för samhället farlig person eller lemnar honom lefvande i rättvisans händer. — 3) (oböjl.) Beröm, lof. *Gud vare lof och p.! Gud vare lofvad!*

PRIS, m. 3. II. (fr. *Prise*, tag) 1) Fångst, byte. Är i denna mening oböjligt och brukas endast i uttrycken: *Gifva till p.*, till spillo, t. ex.: *Gifva en stad till p. åt soldaterna*, låta dem sköta den; *gifva sig till p. åt faran*, blottställa sig för faran. *Gifva p. på sig*, begå fel och derigenom blottställa sig för anmärkning, tadel, förebråelser. — 2) (sjöt.) Ett eröfradt fartyg. *Förklara för god p.*, såsom lagligt och rättmätigt byte. — S. m. 2. Nypa (snus). *En p. snus*.

PRISA, v. a. 1. 1) Med uttryck af fördnad eller aktning hedra och upphöja ens ära, förtjenst, eller en handling. *P. Gud. P. ens bedrifter. Verket p-r mästarten*, se *Verk*. — *Syn*. Se *Berömma*. — 2) Skatta, värdera, anse. I uttrycken *P. någon lycklig; p. sig lycklig*. — 3) (sjöt.) *P. vinden*, vid kryssning begagna hvarje tillfälle att vinna i loven. — *Prisande*, n. 4.

PRISBELÖNA, v. a. 1. o. 2. Belöna med pris (I, 2). *P. en skrift*.

PRISDOMARE, m. 3. En, som vid pristäflan afdömer, hvem priset tillhör.

PRISDÖMA, v. a. 2. *P. ett fartyg*, förklara det för god pris.

PRISFRÅGA, f. 1. Fråga, framställd till besvarande vid pristäflan.

PRISGIFVA, v. a. 3. (höjes som *Gifva*) Gifva till pris.

PRISKURANT, pri'skurannt, m. 3. Förteckning på varupriser. [-curant.]

PRISMA, pri'ssma, n. 3. pl. *prismer*. (grek.; geom.) Solid figur, innesluten af parallelogrammer emellan tvenne lika stora och parallella baser. *Triangulärt* ell. *tresidigt p.*, hvars baser äro trianglar. *Fyrsidigt p.*, då baserna äro fyrsidiga figurer, o. s. v.

PRISMATISK, a. 2. Som har formen af ett prisma. *P-a färger*, sådana som uppkomma af ljuset brytning genom ett glasprisma (tresidigt prisma af glas).

PRISMÄSTARE, m. 3. Den, som erhållit högsta befälet på en pris (II, 2), för att föra den i hamn.

PRISPENNING, m. 2. Medalj, hvilken tilldömes någon såsom pris (I, 2). — *P-ar*, pl. Penningar, som åt hvar och en af besättningen å ett fartyg, hvilket tagit en pris, tilldelas af försäljningssumman, som derför erhålles.

PRISSKRIFT, f. 3. Prisbelönt täflingskrift.

PRISSÄTTNING, f. 2. Bestämmande af priset å en sak.

PRISTÄFLAN, f. sing. indef. Täflan om ett pris (I, 2).

PRISVÄRD, a. 2. Som förtjenar att prisas. — *Syn*. *Berömvärd*, *Lofvärd*. — *Prisvärdt*, adv.

PRISÄMNE, n. 4. Ämne, framställt till behandling vid en pristäflan.

PRIVAT, -ät, a. 1. (lat. *Privatus*) Enskilt. — S. c. En enkelt. — *Adv*. I enkelt afseende, enkelt.

PRIVATAUDIENS, -ät - - - ä'nns, f. 3. Enskilt företräde.

PRIVATFÖRELÄSNING, f. 2. Enskilt föreläsning.

PRIVATION, - - tschön, f. 3. 1) Beröfvande, afhändande. — 2) Saknad, brist.

PRIVATIV, - - i'v, a. 2. Beröfvande, förnekande, fränkännande. [- if.]

PRIVATLIF, n. 3. Enskilt lif.

PRIVATMAN, m. 3. pl. — *män*. Enskilt man.

PRIVET, -ét, n. 3. o. 3. (fr. *Privé*) Hemligt hus, afträdeshus, afträde.

PRIVILEGIERA, v. a. 1. Tilldela privilegium. — *P-d*, part. pass. Som åtnjuter ett privilegium. Brukas nästan adjektivt.

PRIVILEGIUM, - - légiumm, n. 3. pl. — *gier*. (lat.) Enskilt rättighet, företrädesrätt; rättighet i allmänhet. *P. exclusivum*, uteslutande rättighet.

PRO, latinsk preposition, som betyder: För; fram; enligt; i stället för; för skull, m. m. Förekommer i en mängd från latinet lånade sammansättningar. *P. et contra*, för och emot.

PROA, próa, f. pl. *proer*. Ett slags indisk snällseglande kanot.

PROBA, próba, f. pl. *prober*. (lat.) 1) Prof. — 2) Fängelse vid ett läroverk.

PROBABEL, -áb'l, a. 2. Sannolik, trolig, liklig.

PROBABILITET, - - - -ét, f. 3. Sannolikhet, trolighet, liklighet.

PROBAT, -át, a. (lat. *Probatum*) Pröfvad, försökt och godkänd.

PROBERA, v. a. 1. (lat. *Probare*) Pröfva, profva. — *Proberande*, n. 4.

PROBERARE, m. 3. En, som proberar.

PROBERBOCK, -erbå'ck, m. 2. Ett slags träbock, hvarpå nya bösspipor till probering afskjutas.

PROBERDEGEL, m. 2. pl. — *deglar*. Se *Kapell*.

PROBERKONST, f. 3. Konsten att probera guld och silver.

PROBERING, f. 2. Pröfning, profning.

PROBERNÅL, f. 2. Nål af silver, legeradt med koppar, hvarmed guld och silver proberas.

PROBERSTEN, m. 2. En art Trapp, hvarmed guld och silver proberas.

PROBERUGN, m. 2. Liten ugn af jernbleck, som begagnas till guld- och silverprof genom afdrifning på kapell.

PROBERUR, n. 3. Säkert gående ur, efter hvilket andra rättas.

PROBERVIGT, f. 3. Vigt för fint silver och guld.

PROBERVÅG, f. 2. Ett slags tvåarmad, med mycken omsorg arbetad och ganska känslig våg.

PROBLEM, probläm, n. 3. o. 3. (grek. *Probläma*) 1) Uppgift eller fråga, som framställes till lösning eller besvarande. — 2) (geom.) Uppgift, som fordrar bevis, sedan den blifvit verkställd.

PROBLEMATISK, a. 2. Tvifvelaktig, obevist.

PROBST, se *Prost*.

PROCEDUR, - - úr, f. 3. Förfarande, sätt att gå till väga.

PERCENT, prosä'nnt, m. 3. (lat. *Pro centum*) Hundradedel. *Se* *p*.

PERCENTA, prosä'nnta, v. n. 1. Ockra. — *Procentande*, n. 4.

PERCENTARE, prosä'nntare, m. 3. Ockrare.

PERCENTERI, n. 3. Ocker.

PROCESS, prosä'ss, m. 3. 1) Fortgång, utvecklingsgång, utbildning. — 2) Förfaringssätt, förfarande. — 3) Rättegång, rättsstrid, rättsvist. *Börja p. med, emot någon. Hafva en p. med någon. Ligga i p. med någon. Föra p. Komma i p. Vinna, tappa en p.* (Fig.) *Göra p-en kort*, göra hastigt slut på en sak.